

Yaşlılarda deri hastalıklarının dağılımı: Pamukkale Üniversitesi Dermatoloji Kliniğinin 1623 hastadan oluşan 5 yıllık deneyimi

NİDA KAÇAR, ŞENİZ ERGİN ve NECİBE YILDIZ*,
Pamukkale Üniversitesi

Öz

Amaç: Ülkemizde yaşlı nüfus giderek artmaktadır. İleri yaş grubunun sağlık problemlerinin bilinmesi tıbbi bakımın ve koruyucu önlemlerin belirlenmesine olanak sağlar. Bu çalışmada yaşlılarda dermatolojik hastalıkların saptanması amaçlandı.

Gereç ve Yöntemler: Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji Polikliniğine beş yıl süreyle başvuran hastaların kayıtları tarandı. Yaşlı hasta grubunu 60 yaş ve üstündekiler oluşturdu. Yaşlılarda en sık saptanan deri hastalıkları 60 yaş altındaki hastalarla karşılaştırıldı.

Bulgular: Polikliniğe 15707 hastanın başvurduğu saptandı. Tüm hastaların 1623'ünü (%10.3) yaşlılar oluşturuyordu. Yaşlılarda dermatofitozlar (%26.0), dermatitler (%11.3), psoriasis (%8.1), pruritus (%7.7), ürtiker (%4.5), iyonizan olmayan radyasyona kronik maruziyete bağlı deri değişiklikleri (%4.0), herpes zoster (%3.2), liken planus (%2.6), seboreik keratoz (%2.5) ve liken simpleks kronikus (%2.1) en sık kaydedilen 10 deri hastalığıydı. Bu hastalıklardan dermatitler, ürtiker ve liken simpleks kronikus dışındakiler yaşlılarda daha sıklıkla ($p<0.001$). Yaşlı kadınlarda ürtiker ve 60 yaş altındaki erkeklerde psoriasis daha sık saptandı ($p=0.011$, $p<0.001$). Her iki grupta dermatofit enfeksiyonları erkeklerde, pruritus kadınlarda daha sık bulundu ($p<0.001$).

Sonuç: Bulgularımız doğrultusunda yaşlıların mantar enfeksiyonlarından ve güneşin zararlı etkilerinden korunma yolları, derinin nemlendirilmesinin gerekliliği ve erken başvurunun önemi nedeniyle herpes zoster konusunda bilgilendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: yaşlı, deri hastalıkları

The distribution of skin diseases in elderly: The 5 years' experience of Pamukkale University Clinic of Dermatology composed of 1623 patients

Abstract

Objective: The number of elderly population has been increasing in our country. Knowing the health problems of aged group may enable stating the medical care

*Uzm.Dr./ Doç.Dr./ Dr., Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji A.D. Kınıklı 20070 Denizli. E-mail: n_gelincik@yahoo.com / sergin@pamukkale.edu.tr / cecibe_yildiz@yahoo.com

and prophylactic precautions. In this study identifying the skin diseases in elderly was aimed.

Material and Methods: Records of patients applied to the Dermatology outpatient clinic of Pamukkale University Faculty of Medicine in a 5 year period were looked over. Patients who were ≥ 60 year old constituted elderly group. The most common skin diseases determined in elderly were compared with the patients younger than 60 year old.

Results: It was determined that 15707 patients applied to the clinic. One thousand six hundred twenty three (10.3%) of all patients were elderly. Dermatophytosis (26%), dermatitis (11.3%), psoriasis (8.1%), pruritus (7.7%), urticaria (4.5%), skin changes due to chronic exposure to nonionizing radiation (4.0%), herpes zoster (3.2%), lichen planus (2.6%), seborrhoeic keratosis (2.5%) and lichen simplex chronicus (2.1%) were the ten most frequent skin diseases observed in the elderly. The skin diseases other than dermatitis, urticaria and lichen simplex chronicus were more common in elderly ($p<0.001$). Urticaria in elderly women and psoriasis in men younger than 60 years old were determined more commonly ($p=0.011$, $p<0.001$). Dermatophytosis in men, pruritus in women were more common in both study groups ($p<0.001$).

Conclusion: According to our results it may be suggested that elderly people should be informed about of the methods of protection from fungal infections and the harmful effects of sunlight, the necessity of moisturizing the skin and herpes zoster because of the importance of the early management.

Key Words: elderly, skin diseases

Giriş

Yaşlı nüfus dünyada özellikle gelişmiş ülkelerde giderek artmaktadır. Ülkemizde de ekonomik gelişime bağlı olarak ortalama yaşam süresinin uzamasıyla yaşlı hastaların oranında artış beklenebilir. Yapılan bir çalışmada ilk basamak sağlık kuruluşlarına yapılan başvuruların yaklaşık %80'nini yaşlıların oluşturduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar, sağlık harcamalarının büyük bölümünün yaşlı hastaların tanı ve tedavisine yapıldığına işaret etmektedir. Yaşlı nüfusun sağlık problemlerinin saptanması, alınabilecek koruyucu önlemlerin ve gerekli tıbbi bakımın belirlenmesini sağlayarak hem yaşlıların yaşam kalitesinin artmasına hem de sağlık harcamalarının azalmasına katkıda bulunacaktır.

Yaşlandıkça deride birçok yapısal değişiklik meydana gelir. Dermoepidermal bileşkede düzleşme, epidermal dönüşüm hızında yavaşlama, melanosit, langerhans, fibroblast, makrofaj ve mast hücre sayısında azalma ve kollagen, glikozaminoglikanların azalmasına bağlı olarak dermiste incelme, elastin liflerin düzensizleşmesi, ektrin glandların sayısında, terminal saçlarda, kıl foliküllerinde, ter ve sebum sekresyonunda azalma bu değişiklikler arasında yer alır. Tüm bunların sonucunda deri gevşer, kurur ve kırışır. Yaşlanma sürecinde deri yapısında ortaya çıkan bu değişikliklere bağlı olarak ilerleyen yaşlarda görülen dermatolojik hastalıklar değişiklik gösterebilir. Bu hastalıkların belirlenmesi koruyucu önlemler alınmasına olanak sağlar. Bu çalışmada öncelikle üniversite hastanesi dermatoloji polikliniğine başvuran

yaşlı hastaların aldıkları tanı açısından değerlendirilmesi ve ikincil olarak da saptanan hastalıkların daha genç olanlardan farklı olup olmadığını belirlenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Çalışma üçüncü basamak sağlık kurumu olarak hizmet veren araştırma ve eğitim hastanesi olan Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde yıllık 2500-4000 hasta başvurusunun olduğu 4 uzman ve 6 asistan doktorun görev yaptığı Dermatoloji kliniğinde yürütüldü. Polikliniğe 01.01.2000-31.12.2004 tarihleri arasında başvuran hastaların kayıtlarına ulaşıldı. Hastaların cinsiyetleri, yaşları ve tanıları kaydedildi. Hastalıklar ICD-10 kodlarına göre sınıflandırıldı. Yaşlı hasta grubunu 60 yaş ve üstündeki hastalar oluşturdu.

İstatistiksel analizde ki kare ve Fischer'in kesin ki kare testleri kullanıldı. İstatistiksel hesaplamalar SPSS (Ver 10.0) kullanılarak yapıldı. İstatistiksel hata payı 0.05 kabul edildi.

Bulgular

Beş yıl süresince polikliniğe 15707 (9201K, 6506E) hastanın başvurduğu saptandı. Hastaların 1623'ü (%10.3) 60 yaş ve üstünde, 14084'ü (%89.7) 60 yaş altındaydı.

Tablo 1. Yaşlılarda en sık kaydedilen on deri hastalığı ve bunların sıklığının 60 yaş altındakilerle kıyaslanması

Hastalık	n 60 yaş altı	n 60 yaş ve üstü	p
Dermatofitozlar	2020	422	P<0.001
Dermatitler	1659	184	p>0.05
Psoriasis	819	131	P<0.001
Pruritus, pruritus ani	356	125	P<0.001
Ürtiker	759	73	p>0.05
İORBDD	32	65	P<0.001
Herpes zoster	83	52	P<0.001
Liken planus	178	43	P<0.001
Seboreik keratoz	66	41	P<0.001
LSK, prurigo nodularis	207	34	p>0.05

n: hasta sayısı, LSK: liken simpleks kronikus, İORBDD: İyonizan olmayan radyasyona bağlı ortaya çıkan deri değişiklikleri

Yaşlılarda en sık saptanan 10 deri hastalığı ve bu hastalıkların 60 yaş altındakilerde görülme oranları birbirleri ile kıyaslanarak Tablo-1'de

verilmiştir. Her iki grupta dermatofit enfeksiyonları erkeklerde, pruritus kadınlarda daha sık bulundu ($p<0.001$). Altmış yaş altı grupta ürtikerli ve yaşlılarda psoriasisli kadın ve erkek hasta oranlarında farklılık bulunmazken ($p>0.05$), yaşlılarda ürtikerli kadın ve 60 yaş altındakilerde psoriasisli erkek hasta oranı daha yüksek saptandı ($p=0.011$, $p<0.001$). Diğer hastalıkların sıklığında her iki grupta da kadınlarla erkekler arasında farklılık saptanmadı ($p>0.05$).

Polikliniğe başvuran yaşlılar içerisinde erkek hasta oranı (536E/442K), altmış yaş altındakiler arasında kadın hasta oranı (8759K/5970E) daha yüksek bulundu.

Tartışma

Yaşlı hastalar dermatoloji poliklinik başvurularının %5-14'ünü oluşturmaktadır. Bu hasta grubunda en sık bildirilmiş deri hastalıkları dermatitler, fungal enfeksiyonlar, pruritus, benign deri tümörler, derinin bakteriyel ve viral enfeksiyonlarıdır. Liao ve ark. dermatitler, pruritus ve psoriasis yaşlılarda daha sık kaydetmişler, fungal ve viral enfeksiyonların sıklığında farklılık bulmamışlardır. Çalışmamızda dermatofit enfeksiyonları, psoriasis, pruritus, İORDD, herpes zoster, liken planus ve seboreik keratozu daha sık saptadık. Bununla birlikte bu hastalıkların yaşlılarda daha sık olduğu ancak toplum taraması ile ileri sürülebilir. Her ne kadar psoriasis, ürtiker, liken planus ve seboreik keratoz önlenemez hastalıklar olmasa da iyi ayak bakımı, ortak eşya kullanılmaması, ayakların kuru tutulması gibi önlemlerle dermatofitozların ve güneş koruyucu kullanımının, derinin iyi nemlendirilmesinin gerekliliği konusunda toplumun bilinçlendirilmesiyle dermatitlerin, kuruluğa bağlı olarak ortaya çıkan pruritusun, İORBDD'nin ve liken simpleks kronikusun gelişimi azaltılabilir. Tedavinin ilk yetmiş iki saat içerisinde daha etkili olduğu herpes zoster hakkında toplumun bilgilendirilmesi erken başvuruyu sağlayıp postherpetik nevralji insidansını azaltabilir. Seboreik keratoz ileri yaşlarda daha sık izlenen bir deri tümörü olmakla birlikte malign deri tümörlerine klinik olarak benzerlik gösterir, bu nedenle yaşlıların seboreik keratoz nedeniyle daha sık polikliniğe başvurması halkın deri kanserleri konusundaki duyarlılığına da işaret ediyor olabilir.

Ürtiker ve psoriasis hastaların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediği gösterilmiş olan önemli dermatolojik hastalıklar arasında yer alır. Ürtiker kadınlarda daha sık iken psoriasis her iki cinsten eşit sıklıkta bildirilmektedir. Çalışmamızda kadınlarla erkekler arasında altmış yaş altında ürtiker ve yaşlı grupta psoriasis benzer sıklıkta bulmamıza rağmen yaşlı kadınlarda ürtiker ve 60 yaş altındaki erkeklerde psoriasis daha sıkı. Yaşlılarda bu hastalıkların sıklığının ve yaşam kalitesi üzerine etkilerinin daha genç hastalarla kıyaslanarak araştırıldığı kapsamlı çalışmalar bu sonucumuzu açıklamaya yardımcı olabilir.

Tüm yıllar göz önüne alındığında 60 yaş altında kadınların, yaşlı grupta ise erkeklerin daha sık polikliniğe başvurduğunu saptadık. Bizim verilerimize benzer şekilde Tayvan'da yaşlılar içerisinde erkeklerin ve İran'da 60 yaş

altında kadınların, daha ileri yaşlarda ise erkeklerin daha sık polikliniğe başvurduğu bildirilmiştir. Bu durum, erkeklerin aktif iş yaşamlarının sona ermesiyle ancak hastalıklarına yeterli ilgiyi göstermeye başlamalarına bağlı olabilir.

Çalışmamız polikliniğimize başvuran yaşlılarda saptanan deri hastalıklarının diğer yaştakilerden farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu hastalıkların çoğunluğu gerekli önlemlerle engellenebilir özelliktedir. Bu konuda toplumun bilinçlendirilmesi hem ülke ekonomisine hem de yaşlıların yaşam kalitesinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte çalışmamız sadece üçüncü basamak sağlık kuruluşu düzeyinde yürütülmüştür. Yaşlılarımızın dermatolojik yakınmalarının belirlenebilmesi için birinci ve ikinci basamak sağlık kuruluşlarının ve hiçbir sağlık kurumuna başvurmayanların da tarandığı epidemiyolojik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Yararlanılan Kaynaklar

- Baghestani S, Zare S, Mahboobi AA. (2005). 'Skin diseases patterns in Hormozgan, Iran' *Int J Dermatol*, 44:641-45.
- Berglund AL, Ericsson K. (2003). 'Different meanings of quality of life: a comparison between what elderly persons and geriatric staff believe is of importance' *Int J Nurs Pract*, 9:112-9.
- Djernes JK. (2006). 'Prevalence and predictors of depression in populations of elderly: a review' *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 113:372-87.
- Falco OB, Plevig G, Wolff HH, Burgdorf WHC. (2000). *Dermatology*. Springer, Berlin.
- Humphreys F, Hunter JAA. (1998). 'The characteristics of urticaria in 390 patients' *Br J Dermatol*, 138:635-38.
- Jacobson RG, Flowers FP. (1996). 'Skin changes with aging and disease' *Wound Rep Reg*, 4:311-5.
- Khatri ML. (2004). 'Spectrum of skin diseases in Yemen (Hajjah and adjacent region)' *Int J Dermatol*, 43:580-85
- Kim HG. (2002). 'Aging of the population and the subsequent increase in the mistreatment of the elderly in Korea' *Nurs Health Sci*, 4:A1-2.
- Liao YH, Chen KH, Tseng MP, Sun CC. (2001). 'Pattern of skin diseases in a geriatric patient group in Taiwan: A 7-year survey from the outpatient clinic of a university medical center' *Dermatology*, 203:308-13.
- McFadden N, Hande K-O. (1989). 'A survey of elderly new patients at a dermatology outpatient clinic' *Acta Derm Venereol (Stockh)*, 69:260-62.
- Nettis E, Pannofino A, D'Aprile C, Ferrannini A, Tursi A. (2003). 'Clinical and aetiological aspects in urticaria and angio-oedema' *Br J Dermatol*, 148:501-06.
- Tüzün Y, Engin B. (2004) 'Yaşlılarda görülen dermatozlar' *Dermatose*, 3:44-56.

Vozechova S, Zikmundova K, Zavazalova H, Zarembo V, Vlasak J. (2003). 'Trends in primary health care consumption by the elderly' *Acta Med. Austriaca*, 30:48-50.

World Health Organization. Fact Sheet N35. Population Ageing-A Public Health Challenge 1998 Available from URL: <http://www.who.int> (November 2003).

Yalçın B, Tamer E, Toy GG, Öztaş P, Hayran M, Allı N. (2006). 'The prevalence of skin diseases in the elderly: analysis of 4099 geriatric patients' *Int J Dermatol*, 45:672-6.